

Мовознавство

Тетяна Агібалова, Яна Галаган

Вивчення чи оволодіння: подолання труднощів, що виникають у процесі опанування іноземної мови

Існування безлічі інноваційних і оригінальних концепцій щодо технологій оволодіння іноземними мовами є ознакою сучасного антропоцентричного підходу в навчанні, що акцентує увагу не тільки на винаходженні ефективних методик засвоєння комунікативних навичок, а й на засобах подолання перешкод, що виникають на шляху опанування другої мови.

Як правило, студенти, які знаходяться на високому й середньому рівнях іншомовної компетенції, мають схильність оцінювати свій досвід і досягнення як успішні. Їм здається, що вони цілком усвідомлюють, як працює цільова мова (ЦМ), оскільки спроможні відтворити «механізми» утворення мовних одиниць і нових смислів; ніби вони оволоділи магічними підказками, як відчинити будь-які двері в міжкультурному спілкуванні. На цьому етапі опановувачі вдаються до генерелізації та інтерференції, оскільки зникає побоювання аналізувати й робити висновки; подекуди застосовують принципи та правила своєї рідної мови (М1) до мови цільової (М3), не помічаючи вкорінення в іншомовну свідомість неодноразово повторюваних помилок. Цей процес називається фосилізацією. Так, на шляху від М1 до компетенції в М3 виникає й функціонує М2 – так звана *інтермова* (у різних інтерпретаціях цього поняття: *мова проміжна, трансмова, апроксимальна система, ідіосинкретичний діалект*).

У теоретичному та практичному аспектах сутність інтермови як психолінгвістичного явища досліджують З. Хан, Дж. Річардс, О. Теренс, Е. Де Прада Крео, Л. Селінкер, Д. Ларсен-Фріман, М. Г. Лонг, Р. Блей-Вроман, Р. Алонсо Алонсо, Д. Бердсонг, Е. Тарон, проте причинно-наслідкові процеси виникнення фосилізації упродовж вивчення другої мови потребують більш детального аналізу, що ставлять собі за мету автори розвідки.

Згідно з концепцією Л. Селінкера, набір висловлювань, «створений, коли учень намагається укласти речення цільовою мовою, <...> не є тотожним гіпотезованому набору висловлювань, які були б утворенні носієм мови, якби він намагався висловити те саме значення, що й учень». З огляду на те, що «ці два набори висловлювань не тотожні», ми говоримо про «існування окремої лінгвістичної системи, що базується на очікуваному результаті, який виникає внаслідок спроби учня дотримуватися норм цільової мови. Цю мовну систему ми назвемо міжмовною (ММС)» [2]. На жаль, така штучна ММС уміщує (або фосилізує) усі помилки, допущені мовцями через граматичну, термінологічну, фразеологічну чи стилістичну некомпетентність. Саме тут виникає явище інтерференції, коли опановувачі докладають зусиль, аби проаналізувати те чи інше лексичне, граматичне, стилістичне явище чи процес, які відсутні в рідній мові. Тоді, відповідно, твердження в цільовій мові укладаються шляхом аналізу, синтезу, порівняння й перенесення, причому донором тут є М1, ціллю – М3, але насправді реальним реципієнтом є М2 (інтермова).

Типологія фосилізованих помилок за співвіднесеністю їх із розділами мовознавства є досить різноманітною. Звісно, найбільш поширені огріхи стосуються фонології. Стилістичний зріз помилок є складнішим для подолання, оскільки носії мови час від часу можуть звучати неприродно або невиправдано формально. На попередніх стадіях засвоєння ЦМ труднощі пов'язані також і з граматику мови, а отже, здебільшого йдеться про неправильне використання прийменників, фразових дієслів, дієприкметникових форм. Навіть використання автентичних матеріалів має також свій побічний ефект: студенти сприймають, запам'ятовують, а потім адаптують набуті механізми використання й утворення мовних одиниць і тверджень з використанням принципів рідної мови, що призводить до виникнення й укорінення певної кількості помилок. Саме це науковці називають постійною фосилізацією. Це дисмотивує учнів, особливо коли вони починають помічати свої постійні огріхи. Методика запобігання виникненню «аудиторної» форми мови полягає в тому, щоб навчити студентів застосовувати п'ять комунікативних умінь, особливо важливих для продуктивного діалогу за умови іншомовного середовища: 1) як починати діалог, 2) як і коли відповідати, 3) як ввічливо

перервати співрозмовника, 4) як змінювати тему, 5) як закінчити розмову. Такий підхід було запропоновано З. Дьорнеї і С. Тюрел у ролі структурної схеми ефективної дискусії [1, с. 42–43]. На думку дослідників, підготовлені до позакласних діалогів опановувачі іноземної мови позбудуться дискомфорту від тривоги, яку зазвичай відчують упродовж бесіди або дискусії. Це об'єктивує їхні справжні сподівання – продукувати твердження з високим ступенем наближеності до природної мови.

Слід нагадати, що подекуди дослідники скептично ставляться до існування фосилізації взагалі. Перш за все тому, що важко визначити справжні причини появи певних помилок, а шанси порахувати всі інтермови, усебічно та скрупульозно їх описати є мізерними й виходять за межі сучасної науки, оскільки апроксимальні системи можуть бути утворені з усіх існуючих мов. По-друге, не виділені й не описані чіткі критерії, за якими помилки можна класифікувати як такі, що виникають в результаті фосилізаційних процесів.

Підсумовуючи, зазначимо, що учасники навчального процесу мають знати про небезпеку фосилізації в мові, що, на жаль, може виникати всупереч підвищенню загальної комунікативної компетенції. Отже, пропонуємо змінювати стратегії викладання й застосовувати такий підхід, що уможливує розвиток умінь студентів контролювати помилки як у висловлюваннях інших мовців, так і у власному мовленні. Перспективу дослідження становить детальний розгляд фосилізованих помилок, що виникають упродовж процесу опанування іноземної мови.

Література

1. Dörnyei, Z. and Thurrell, S. Teaching Conversational Skills Intensively: Course Content and Rationale. *ELT Journal*. Vol. 48/1 (January). Oxford, 1994. Pp. 40–49.
2. Selinker, L. Interlanguage // *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*. Vol. 10. Issue 1–4. 1972. Pp. 219–231. Available through: <https://doi.org/10.1515/iral.1972.10.1-4.209>. (Accessed: 29 December 2019).

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Наукове товариство аспірантів і студентів ФФтаЖ

Scripta manent

**МОЛОДІЖНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК
ФАКУЛЬТЕТУ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ**

Збірник наукових праць

Випуск 7

Луцьк

2020

УДК 80 (062.552)
ББК 80я54
S 45

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету філології та журналістики
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 6 від 17 лютого 2020 року)*

Редакційна колегія

Громик Юрій Васильович, кандидат філологічних наук, доцент, проректор з навчальної роботи та рекрутації СНУ імені Лесі Українки;

Колошук Надія Георгіївна, доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури СНУ імені Лесі Українки;

Костусяк Наталія Миколаївна, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови СНУ імені Лесі Українки;

Кравченко Світлана Іванівна, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри соціальних комунікацій СНУ імені Лесі Українки

Мірченко Микола Васильович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови СНУ імені Лесі Українки;

Мокиця Марія Василівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури СНУ імені Лесі Українки;

Оляндер Луїза Костянтинівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янської філології СНУ імені Лесі Українки;

Лавринович Лілія Богданівна, кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету філології та журналістики СНУ імені Лесі Українки.

Рецензенти

Романов Сергій Миколайович, доктор філологічних наук, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури СНУ імені Лесі Українки;

Вісич Олександра Андріївна, доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури Національного університету «Острозька академія».

Scripta manent: молодіжний науковий вісник факультету філології та журналістики :
S 45 зб. наук. пр. ; Вип. 7 / уклад. Л. Б. Лавринович. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2020. 69 с.

Збірник містить статті й тези молодих науковців, присвячені широкому колу мовознавчих та літературознавчих проблем, а також проблем соціальних комунікацій. Автори зосередилися на актуальних питаннях теоретико-прикладного мовознавства, сучасної української мови; теорії літератури, історії української та зарубіжної літератури; видавничої справи та журналістикознавства. Також у збірнику вміщені рецензії на новинки сучасної зарубіжної літератури.

Видання адресоване науковцям-гуманітаріям, викладачам, аспірантам, магістрантам, студентам вищих навчальних закладів.

**УДК 80 (062.552)
ББК 80я54**

© Лавринович Л. Б. (укладання), 2020

© Гончарова В. О. (обкладинка – ідея), 2015

© Яворський А. Ю. (обкладинка), 2020

Зміст

Мовознавство

АГБАЛОВА ТЕТЯНА, ГАЛАГАН ЯНА. Вивчення чи оволодіння: подолання труднощів, що виникають у процесі опанування іноземної мови.....	5
ВОЛОШИНА ХРИСТИНА, ВАСЕЙКО ЮЛІЯ. Лексико-стилістичні особливості репортажів Ришарда Капусцінського.....	6
ДЗЯДУК ЮЛІЯ. Функційні особливості предикатів із семантикою (процес) у мовотворчості письменників Волині.....	8
ІВАНИНА АННА. Особливості транспозиції спонукальних речень у питальні (на матеріалі прозових текстів Галини Пагутяк).....	11
КОВАЛЬЧУК НАДІЯ. Синтаксичні помилки в журналістських текстах (на матеріалах інтернет-видання «ВолиньPost»).....	13
МАГЕЛЬ ТЕТЯНА. Синтаксичні помилки на сторінках друкованих ЗМІ.....	14
МАРЧУК НАТАЛІЯ. Особливості конструкції «С+Пд+О» у семантично елементарному простому реченні з дієслівним предикатом (на матеріалі роману Василя Шкляра «Маруся»).....	16
МИХАЛЕВИЧ АЛІНА. Функційні особливості об'єктної синтаксеми в поезіях Олександра Богачука.....	17
НАЗАРУК МАРІЯ. Особливості складносурядних речень у романі Володимира Лиса «Століття Якова».....	19
ОНИЩЕНКО ЮЛІЯ. Деякі назви на позначення погоди.....	21
ТКАЧУК КАТЕРИНА, ВАСЕЙКО ЮЛІЯ. Польські фразеологізми з темпоральною семантикою як продуктивний вербальний засіб формування формально-змістової категорії хронотопу художнього твору.....	23
ШУМІЛКІН ГАННА. Віддзеркалення специфіки вокалізму західнополіської говірки в перекладах Федора Климчука (на матеріалі «Іліади» Гомера).....	25

Літературознавство

БАЗИЛЮК ОЛЕНА. Мариністичні мотиви в любовній ліриці Я. А. Морштина.....	28
ГОТЬ ЯРИНА. Поетика психологізму в повісті Івана Байдака «Чоловік з моїм іменем»...	30
ГУЛІТА АНАСТАСІЯ. Сильові особливості перекладів поезії К. Ц. Норвіда «Vema ramięci żałobny rapsod» українською, англійською та російською мовами.....	31
КАЧУЛА ІВАННА. Рецепція творчості Террі Пратчетта в українському літературознавстві.....	33
НАКАШИДЗЕ ІРИНА. Психологія емігранта (на матеріалі україномовної поезії Канади другої половини ХХ ст.).....	36
ПЯТРОВІЧ АЛЯКСАНДРА. Рэцэпцыя антычнасці ў паэзіі Луізы Глюк.....	39
СОРОЧУК АЛІНА. Комплекс Електри в драматичній трилогії Ю. О'Ніла «Траур – участь Електри».....	43
СТАТОК ЗОРЯНА. Переклад вірша «Dwie matry Bruegla» В. Шимборської українською мовою: граматичний рівень.....	47

Соціальні комунікації

Благовірна Уляна. Реконструкція тексту під час перекладу: інкультурація, видавнича інтерпретація.....	50
Кашталян Оксана. Журналістика ігрового сегменту в Україні: історія та перспективи.....	54
Решотка Олена. Українська листівка як спосіб комунікації: історичний аспект.....	56
Ройко Юлія. Інтерактивні інструменти регіональних мережевих ЗМІ на прикладі сайту «ВолиньPost».....	58
Ройко Юлія. Особливості архітекtonіки сайтів онлайн-ЗМІ на прикладі видання «Волинь24».....	60

Рецензії

Кравчук Юлія. Інколи треба вміти сказати: «Прощавай, Кімнато».....	63
Мартинюк Дарина. Сповідь клона: «Світлокопія» Шарлотти Кернер.....	65
Сітовська Катерина. Як жити зі Смертю?.....	66
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ ТА НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ.....	68